

Обсерватория
по икономика
на културата

ХАРТА ЗА КУЛТУРНА ПОЛИТИКА

Обсерватория
по икономика
на културата

Обсерватория
на икономиката
на културата

ХАРТА ЗА КУЛТУРНА ПОЛИТИКА

КУЛТУРА & ПОЛИТИКА 2026

Настоящата ХАРТА ЗА КУЛТУРНА ПОЛИТИКА е разработена въз основа на тематичната рамка и конкретните въпроси, формулирани в документа „Основни теми и въпроси за предизборните дебати „КУЛТУРА & ПОЛИТИКА - 2026“ и има за цел да превърне поставените теми в последователна платформа за публичен ангажимент, междуинституционално сътрудничество и дългосрочна културна политика.

I. Бюджет 2027 г. - приоритети и посекторен подход в културата на Република България

1. Пакт за култура и ангажимент за минимум 1% от БВП

Страните по настоящата харта приемат, че публичното финансиране на културата трябва да бъде изведено до равнище на национален стратегически приоритет чрез ясно политическо и законодателно поемане на ангажимент за достигане на минимум 1% от БВП за група „Култура“, започвайки с постъпково увеличение още от Бюджет 2027 с 0,1% на годишна база, като този ангажимент следва да бъде обезпечен не само декларативно, а чрез средносрочна бюджетна рамка, ежегодни индикатори за изпълнение, публично оповестяване на междинните резултати и механизъм за парламентарен и граждански контрол върху изпълнението.

2. Три основни приоритета за финансиране в културата

Страните приемат, че определянето на основните приоритети в културното финансиране за 2027 г. трябва да бъде подчинено на три водещи цели: стабилизиране на базовата културна инфраструктура и институти, укрепване на независимия и проектно-ориентиран сектор и

Обсерватория
по икономика
на културата

разширяване на достъпа до култура за гражданите в регионите, като тези три приоритета следва да се разглеждат не като конкуриращи се направления, а като взаимосвързани елементи на общ обществен ангажимент, съвместим с целта за 1% от БВП и с необходимостта от културно, социално и териториално сближаване.

3. Структуриране на бюджета по подсектори

Страните се обединяват около разбирането, че бюджетът за култура трябва да бъде структуриран по ясни и публично разпознаваеми подсектори, сред които сценични изкуства, музикална индустрия, визуални изкуства, литература, филмова индустрия, културно наследство, културни и творчески индустрии, културен туризъм, медии и културно образование, като за всеки подсектор трябва да бъдат формулирани конкретни цели, индикатори, инструменти за подкрепа и съпоставими данни, позволяващи планиране, оценка и обществена отчетност.

4. Увеличение на средствата за национални културни институти

Страните ще подкрепят поэтапно увеличение на финансирането за националните културни институти, така че те да могат да изпълняват устойчиво своите представителни, художествени, образователни и международни функции, като същевременно бъдат насърчавани да развиват публична достъпност, ефективно управление, партньорства и програми за привличане на нови публики, без да бъдат поставяни в ситуация на хроничен дефицит, който застрашава качеството на тяхната дейност. Същите следва да бъдат отделени в самостоятелна политика/програма/група с разработен за тях модел на финансиране отчитащ специфичните функции, които изпълняват и предмет на дейност.

5. Увеличение на средствата за държавни културни институти

Страните приемат, че държавните културни институти - театри, опери, музеи, галерии и библиотеки – се нуждаят от адекватно и диференцирано финансиране, което да отразява техните реални производствени, кадрови, технически и инфраструктурни потребности, адекватно възнаграждение на заетите, включително поддръжка на сграден фонд,

Обсерватория
на икономиката
на културата

технологично обновяване, енергийни разходи, дигитализация, сигурност на колекциите, достъпност и развитие на публики, така че институционалната мрежа да бъде стабилна и функционална в цялата страна.

6. Увеличение на средствата за общински културни институти и читалища

Страните се ангажират да подкрепят финансова и програмна рамка за укрепване на общинските културни институти и читалищата като ключови носители на културен живот, социална свързаност и локална идентичност, особено в по-малките населени места, чрез комбиниране на държавна подкрепа, съфинансиране от общините, стимули за проектна дейност и модернизация на материалната база, така че местната културна система да не бъде оставяна в периферията на националната политика.

7. Увеличение на средствата за независим сектор и проектно финансиране

Страните приемат, че независимият културен сектор е източник на иновации, нови публики, експериментални форми и международна свързаност и затова следва да получи предвидим достъп до публично финансиране чрез многогодишни програми, проектни схеми, институционална подкрепа и механизми за устойчивост, които да преодолеят несигурността на еднократното или кампанийно подпомагане и да позволят на организациите и артистите да планират своята дейност в по-дълъг хоризонт.

8. Увеличение на средствата за Национален фонд „Култура“

Страните ще работят за укрепване на бюджета на Национален фонд „Култура“ като централен механизъм за публична културна подкрепа, който следва да разполага с достатъчен финансов ресурс, институционален капацитет и предвидима конкурсна логика, така че да изпълнява ролята си не само като разпределител на ограничени средства, а като активен инструмент за развитие на независими организации, нови художествени практики, регионални инициативи и дългосрочни културни програми.

9. Минимални гарантирани бюджетни квоти по подсектори

Обсерватория
на икономиката
на културата

Страните приемат, че въвеждането на минимални гарантирани бюджетни квоти по определени подсектори и приоритетни направления може да бъде необходим коректив срещу системното подценяване на области като независими проекти, регионални културни дейности, културни дейности за деца и младежи, културно наследство, достъп до култура и културни права, като подобен подход следва да се прилага прозрачно, с аргументирана методика и периодичен преглед на ефекта от него.

10. Секторни анализи и публични консултации

Страните ще настояват приоритетите в Бюджет 2027 да се основават на секторни анализи, актуални данни, професионална експертиза и публични консултации, като в процеса на изработване и актуализиране на бюджетните решения бъдат включвани професионални организации, независими експерти, синдикални и браншови структури, общини и граждански и творчески организации, за да се гарантира, че разпределението на ресурса отразява реални потребности, а не единствено административна инерция.

11. Компенсиране на инфлацията и растящите разходи

Страните приемат, че културната политика за 2027 г. трябва да отчете в пълна степен натиска на инфлацията и нарастващите разходи за енергия, техническо обезпечаване, материали, транспорт, дигитализация, поддръжка и труд, като за различните подсектори бъдат разработени компенсаторни механизми и актуализиращи формули, които да не допускат фактическо обезценяване на бюджета и да предотвратяват задълбочаване на институционалната и проектната нестабилност.

12. Отразяване на специфичните нужди на сценичните изкуства

Страните ще подкрепят бюджетни решения, които признават високата производствена интензивност на сценичните изкуства, необходимостта от репетиционен ресурс, технически екипи, сценография, турнета, обновяване на техника и кадрова устойчивост, както и необходимостта от инвестиции в сграден фонд, поддръжка и обновяване на сценичните съоръжения, ателиетата, квалификация на човешкия капитал, съхранение и опазване на

Обсерватория
по икономика
на културата

артефакти, като финансирането трябва да отчита както разходите по създаване и представяне на продукцията, така и ролята на сценичните организации за културен достъп, образование и регионално присъствие. Реновиране и реконструкция на сградния фонд и привеждането му работа в техническите стандарти на европейските сценични пространства.

13. Отразяване на специфичните нужди на музикалния сектор

Страните приемат, че музикалният сектор изисква диференциран подход, включващ подкрепа за концертна дейност, музикално образование, създаване и разпространение на нова българска музика, звукозаписна и продуцентска дейност, фестивали, мобилност и международно участие, като политиките за финансиране следва да се съобразяват както с институционалните форми, така и с динамиката на независимата музикална среда.

14. Отразяване на специфичните нужди на визуалните изкуства

Страните ще подкрепят бюджетни решения, които да отразяват разнообразието от дейности и нужди, както на публичните институции, така и на независимият сектор в областта на визуалните изкуства, които включват създаване, съхранение, излагане, колекциониране, разпространение на визуални творби, дигитализация, фестивали, художествено образование, работа с публики, национални участия на международни форуми, като политиките следва да отчитат ролята на визуалните изкуства по отношения на културния достъп и участието в градска среда, както на класически така и на съвременни форми.

15. Отразяване на специфичните нужди на филмовата индустрия

Страните приемат, че филмовата индустрия има едновременно културно, индустриално и международно значение и затова бюджетните механизми трябва да осигуряват стабилност на производствения цикъл, развитие на сценарии, продукция, постпродукция, разпространение и кинопоказ, фестивално участие, професионално обучение и технологично обновяване, така че секторът да бъде устойчив, конкурентоспособен и способен да разширява присъствието на българското съдържание. Страните ще съдействат за законодателни промени с цел изработване на функциониращ регламент за финансиране на филмопроизводството,

Обсерватория
на икономиката
на културата

включително като се утвърди водещата роля на качествата на проекта и решението на художествената комисия пред служебната оценка на кандидатите и се отстранят всички текущи дефицити в нормативната уредба и нейното прилагане, за да се отстранят всички текущи дефицити в нормативната уредба и нейното прилагане.

16. Отразяване на специфичните нужди на културните и творческите индустрии

Страните ще съдействат за по-последователно интегриране на културните и творческите индустрии в бюджетната и икономическата политика чрез инструменти, които насърчават предприемачеството, достъпа до пазари, иновациите, дигиталната трансформация, професионализацията и международното партньорство, като се отчита, че тези индустрии съчетават културна стойност, заетост, икономически принос и потенциал за регионално развитие.

17. Отразяване на специфичните нужди на културното наследство

Страните приемат, че културното наследство е един от приоритетите на националната културна политика и се нуждае от целенасочено и дългосрочно нарастващо финансиране за консервация, реставрация, дигитализация, социализация, научна обработка, съхранение, модерни форми на представяне и устойчиво управление, като това финансиране следва да се разглежда не само като разход по опазване, а и като инвестиция в образование, идентичност, туризъм и обществена памет.

18. Специални бюджетни програми за култура в образованието

Страните ще подкрепят създаването на специални бюджетни програми за култура в образованието, насочени към програми в средното образование, партньорства между училища и културни организации, творчески ателиета, посещения на културни събития, срещи с артисти и включване на културно съдържание в учебната среда, така че културата да бъде призната като съществен компонент на формирането на активни и културно грамотни граждани.

19. Специални бюджетни програми за култура и социално включване

Обсерватория
на икономиката
на културата

Страните приемат, че културната политика следва да съдържа финансови инструменти за социално включване чрез култура, насочени към уязвими групи, малки населени места, регионални общности и хора в неравностойно положение, като тези програми трябва да работят дългосрочно и междусекторно, в партньорство със социални, образователни и здравни институции, а не само като еднократни кампании.

20. Специални бюджетни програми за международно културно сътрудничество и дипломация

Страните ще съдействат за развитие на ясни бюджетни програми за международно културно сътрудничество и културна дипломация, които да подкрепят участия в международни форуми, превод и разпространение на български произведения, международни копродукции, мобилност на артисти и организации, двустранни и многостранни партньорства и дългосрочно присъствие на България в международния културен обмен.

21. Специални бюджетни програми за експорт на български културни продукти

Страните приемат, че експортът на български културни продукти и услуги трябва да бъде третиран като стратегическо направление, за което са необходими целеви инструменти за маркетинг, разпространение, участие на пазари, международно посредничество, фестивално присъствие и изграждане на капацитет, така че българските творци и организации да имат реален достъп до външни публики и професионални мрежи.

22. Планиране на бюджета на Национален фонд „Култура“

Страните ще настояват бюджетът на Национален фонд „Култура“ да бъде планиран на база предвидим и обективен механизъм, включително чрез възможно обвързване с процент от държавния бюджет или от БВП, съчетано с ясни квоти, дългосрочни програми, балансиран достъп за различни типове бенефициенти и административен капацитет, който да позволява навременно обявяване, оценяване, договаряне, верификация и разплащане.

23. Координация на финансирането с публични финанси, европейски програми и общински бюджети

Обсерватория
на икономиката
на културата

Страните се ангажират да подкрепят координацията между Бюджет 2027 за култура, европейските програми и общинските бюджети, така че да се избегне дублиране, да се постигне допълняемост между инструментите и да се гарантира, че финансирането достига до различни подсектори и населени места по начин, който увеличава ефекта от публичната инвестиция.

24. Публични годишни отчети за разходите за култура

Страните ще настояват за въвеждане на публично достъпни годишни отчети за разходите за култура по подсектори, институционални нива и региони, така че обществото, професионалните среди и законодателната власт да могат да проследяват не само размера на средствата, но и тяхното разпределение, териториален обхват и съответствие с предварително обявените приоритети.

25. Експертен съвет по културна политика към комисия по култура и медии в народното събрание на Република България

Страните ще подкрепят създаването на експертен съвет по културна политика с участие на граждански и творчески организации към Комисията за култура и медии в Народното събрание, който да функционира като постоянен консултативен механизъм, подпомагащ законодателната работа, проследяването на политиките и връзката между парламентарния дебат и реалните процеси в културния сектор.

26. Бъдеща национална стратегия за изкуствата, културните и творчески индустрии, културно наследство и културен туризъм

Страните приемат, че България се нуждае от нова национална стратегия за изкуствата, културните и творческите индустрии, културното наследство и културния туризъм, която да интегрира секторни и териториални приоритети, да съдържа измерими цели, финансови параметри, индикатори за напредък и механизми за участие, така че стратегическото управление на културата да излезе от режима на фрагментарни и краткосрочни решения.

27. Партньорство с общините в Република България

Обсерватория
на икономиката
на културата

Страните ще работят за модели на партньорство с общините, основани на съвместни програми, съфинансиране на проекти, регионални фондове, стимули за местни инвестиции и координация между държавно и местно ниво, така че културната политика да се реализира близо до гражданите и да отчита спецификите на отделните региони, без да се задълбочават съществуващите териториални дисбаланси.

28. Многогодишно планиране и програмно бюджетиране

Страните приемат, че многогодишното планиране и програмното бюджетиране в културата са необходими условия за стабилност, предвидимост и ефективност, особено за сценичните изкуства и независимия сектор, където художественият, организационният и международният цикъл често надхвърля рамките на една бюджетна година, поради което следва да бъдат създадени 3 - 4-годишни рамки за приоритетни програми и институционална подкрепа.

II. Достъп до култура и културни права на гражданите

29. Визия за културните права на българските граждани

Страните приемат, че културните права на българските граждани включват правото на достъп до културен живот, правото на участие в културни дейности и правото на културно изразяване са неотменими според българската Конституция, и че тези права следва да бъдат гарантирани чрез адекватно законодателство, публични политики, териториално достъпна инфраструктура, ценова достъпност, образователни мерки и инструменти за включване на групи, които традиционно остават извън активното културно участие.

30. Културни паспорти за деца, ученици, студенти и младежи

Страните ще подкрепят обсъждането и поэтапното въвеждане на културни паспорти за деца, ученици, студенти и младежи на възраст 6-26 години от 2027 г. като инструмент за стимулиране на достъпа до културни събития, институции и образователни програми, при условие че тази мярка бъде разработена така, че да е достъпна, административно изпълнима,

Обсерватория
по икономика
на културата

регионално равнопоставена и съчетана с реално предлагане на качествено културно съдържание.

31. Минимални културни стандарти по региони

Страните приемат, че въвеждането на минимални културни стандарти по региони би могло да гарантира базово ниво на достъп до сценични изкуства, кино, културно наследство, читалища, библиотеки, музеи, фестивали и други културни форми, като подобна рамка следва да бъде съобразена с демографските, инфраструктурните и териториалните особености на страната и да служи като ориентир за държавна и общинска отговорност към културните права на гражданите.

32. Достъп за деца, младежи, хора с увреждания и жители на отдалечени места

Страните ще работят за конкретни мерки, които подобряват достъпа до култура за деца и младежи, хора с увреждания, жители на малки и отдалечени населени места и други уязвими групи, включително чрез мобилни програми, адаптирана среда, достъпни формати, транспортна подкрепа, дигитални решения, инвестиции в инфраструктура и приоритетно финансиране на инициативи, които намаляват социалните и пространствените бариери пред културното участие.

33. Национални и общински програми за културно образование и развитие на аудиторията

Страните ще подкрепят национални и общински програми за културно образование и развитие на аудиторията в училища, читалища, младежки центрове, онлайн платформи и медии, като тези програми следва да насърчават трайно участие, критическо мислене, естетическа чувствителност и културна грамотност, а не само епизодично потребление на културни продукти.

34. Участие на граждански и професионални общности в наблюдението на политиките

Обсерватория
на иновации
на културата

Страните приемат, че наблюдението и оценката на изпълнението на културните политики трябва да включват граждански и професионални общности чрез обществени съвети, гражданско участие, публични обсъждания и регулярни отчети, така че културното управление да бъде отворено, диалогично и отговорно пред секторите и обществото.

III. Независим сектор и проектите НФК

35. Увеличение на средствата за независим сектор и проектно финансиране

Страните приемат, че независимият културен сектор е източник на иновации, нови публикации, експериментални форми и международна свързаност и затова следва да получи предвидим достъп до публично финансиране чрез многогодишни програми, проектни схеми, институционална подкрепа и механизми за устойчивост, които да преодолеят несигурността на еднократното или кампанийно подпомагане и да позволят на организациите и артистите да планират своята дейност в по-дълъг хоризонт.

36. Устойчивост на инвестициите от ПВУ и дългосрочно финансиране

Страните приемат, че след приключването на ПВУ държавата следва да осигури преход към устойчиви национални и смесени механизми за финансиране на независимия културен и творчески сектор, като гарантира запазването и развитието на постигнатия капацитет, създадените мрежи и новите практики. В този контекст еднократните инвестиции по ПВУ трябва да бъдат трансформирани в дългосрочни национални програми чрез Национален фонд „Култура“, оперативни програми и целеви фондове, така че да се осигури приемственост между временния инвестиционен ресурс и устойчивата публична подкрепа за организации и артисти с доказан принос и потенциал.

37. Програми за изграждане на капацитет в независимия сектор

Страните ще съдействат за разработване на програми за изграждане на капацитет в независимия сектор, включително в областта на управлението, продуцирането, дигиталните

Обсерватория
на икономиката
на културата

умения, международното партньорство, финансовата устойчивост и развитието на публики, така че инвестициите в сектора да водят не само до реализирани проекти, а и до дългосрочно организационно укрепване.

38. Програми за независими пространства за култура

Страните ще съдействат за разработване на програми за подпомагане на независими пространства за култура в различните изкуства, които ще насърчават достъпа и разнообразието на културни продукти.

39. Участие на независимите оператори в консултативни и управленски органи

Страните приемат, че независимите културни оператори трябва да имат реално и институционализирано участие в консултативните и управленските органи към Министерството на културата, НФК и други публични структури, тъй като тяхното изключване води до непълноценна политика, която не отчита спецификата на сектор с висока иновационна, социална и международна роля.

40. Гаранционен фонд за независими и частни културни организации

Страните ще подкрепят създаването на гаранционен фонд за независими и частни културни и творчески организации като инструмент за намаляване на финансовия риск, улесняване на достъпа до съфинансиране, преодоляване на ликвидни затруднения и подобряване на възможностите за участие в по-големи национални и международни програми.

IV. Закон за статут на артиста

41. Приемане на специален закон за статута на артиста

Страните приемат необходимостта от специален Закон за статута на артиста, който да регламентира трудовите, социалните и осигурителните права на артистите и творческите професии, включително самонаети лица и фрийлансъри, като създаде нормативна рамка,

Обсерватория
по икономика
на културата

отчитаща спецификата на творческия труд, проектната заетост, периодите без доход и множествените форми на професионална реализация.

42. Минимални стандарти за възнаграждение и условия на труд

Страните ще работят за въвеждане на минимални стандарти за възнаграждение и условия на труд в културния сектор, обхващащи договори, репетиции, представления, турнета, авторски и сродни права, безопасност на труда, почивка и професионално достойнство, така че културният труд да бъде защитен от системно подценяване и произволни практики.

43. Облекчен и адаптиран осигурителен режим

Страните приемат, че за самонаети артисти и творци е необходим облекчен и адаптиран осигурителен режим, който да отчита промяна на доходите, сезонността и проектния характер на дейността, включително чрез механизми за подкрепа при прекъсване на доходите, временна невъзможност за работа, майчинство, болест и други рискове, характерни за творческите професии.

44. Признаване на професионален стаж и неформално обучение

Страните ще подкрепят механизми за признаване на професионалния стаж и неформалното обучение на артистите чрез портфолио, участия, проекти, награди, независима практика и професионален опит, така че социалната и пенсионната система да отразява реалните траектории на творческите кариери, а не само стандартните модели на трудова биография.

45. Колективно договаряне и професионални стандарти

Страните приемат, че в различните области на изкуствата и културните индустрии следва да бъдат насърчени механизми за колективно договаряне, професионални стандарти и секторни минимални правила, които да важат както за наети, така и за самонаети професионалисти, и да осигуряват по-справедлив баланс между възложители, институции, продуценти и творци.

V. Закон за сценичните изкуства, категоризация и устойчиво развитие

Обсерватория
на икономиката
на културата

46. Нов закон или цялостно обновяване на нормативната рамка

Страните ще подкрепят изработването на нов Закон за сценичните изкуства или цялостно обновяване на съществуващата нормативна рамка, така че тя да отговаря на съвременната екосистема на театъра, музиката, танца, операта, цирка и независимите форми, да отчита разнообразието на организационни модели и да създаде по-устойчиви основания за финансиране, развитие и оценка на дейността на сценичните изкуства.

47. Критерии за категоризация на сценичните организации и пространства

Страните приемат, че е необходимо разработване на ясни критерии за категоризация на сценичните организации и пространства – национални, регионални, общински, независими центрове и частни сцени - като тази категоризация трябва да отчита мисия, мащаб, обществена функция, ресурсна база, репертоарна специфика, териториална роля и работа с публики, а не да се свежда единствено до административен статус.

48. Индикатори за устойчиво развитие на сценичните изкуства

Страните ще подкрепят въвеждането на система от индикатори за устойчиво развитие на сценичните изкуства, включително заетост, обем и качество на продукцията, обхват на публики, турнета, международно участие, работа с деца и младежи, достъпност/ в т.ч. и физическа достъпност и за хора в неравностойно положение/ и партньорства, така че оценката на сектора да бъде по-комплексна и да насърчава обществената стойност, а не само количествени резултати.

49. Равнопоставен достъп на независимите организации до публично финансиране

Страните приемат, че независимите сценични организации трябва да имат равнопоставен достъп до институционално финансиране, програмни и проектни схеми и партньорства с държавни и общински театри, като за целта е необходимо да бъдат премахнати структурни бариери, които поставят независимите оператори в трайно неравностойно положение спрямо институционалните структури.

Обсерватория
на икономиката
на културата

50. Програми за децентрализация, резиденции и мобилност

Страните ще работят за целеви програми за децентрализация в сценичните изкуства чрез резиденции, мобилност, турнета, подкрепа за дейност в малки населени места, трансгранични райони и културно уязвими региони, така че сценичният живот да не бъде концентриран в ограничен брой градски центрове, а да достига до по-широк кръг граждани и общности.

51. Нормативна уредба за безопасна експлоатация на сценичните съоръжения

Страните приемат, че сценичните съоръжения трябва да бъдат регулирани в нормативната рамка съобразно актуалните европейски правила за безопасна експлоатация като съоръжения с повишена опасност, отчитайки необходимостта от въвеждане на категоризация, регулярна инспекция, правила за придобиване на квалификация на техническите екипи, йерархизация на творчески, технически, производствени и административни екипи и техните отговорности, уреждане на статут на недвижимо културно наследство.

VI. Обществени медии - БНТ и БНР

52. Визия за ролята на БНТ и БНР

Страните приемат, че БНТ и БНР следва да изпълняват пълноценно своята обществена мисия в информационната, образователната и културната сфера, като развиват съдържание с висока обществена стойност, отразяват многообразието на културния живот и гарантират присъствие на националната и регионалната култура в медиен контекст, който не е изцяло подчинен на пазарна логика.

53. Ясен и актуализиран обществен мандат за отразяване на проблеми в културната политика

Страните ще подкрепят приемането на ясен и актуализиран обществен мандат за БНТ и БНР с конкретни индикатори и критерии за изпълнение в областта на културата, изкуствата, медийния плурализъм и обществения достъп.

Обсерватория
на икономиката
на културата

54. Гаранции за редакционна независимост

Страните приемат, че редакционната независимост на БНТ и БНР трябва да бъде защитена чрез устойчиви модели на управление, отчетност и обществен контрол, които ограничават възможностите за политически и икономически натиск и създават условия журналистическите и културните решения да се вземат в интерес на обществото, а не под външно влияние.

55. Модел на финансиране на БНТ и БНР

Страните ще работят за прозрачен и предвидим модел на финансиране на БНТ и БНР, който да включва достатъчен ресурс, многогодишна предвидимост и обвързване с ясно формулирани обществени ангажменти и резултати, така че медийните оператори да могат да планират устойчиво своето развитие и да изпълняват културната си мисия без зависимост от краткосрочни политически решения.

56. Прозрачно и ефективно използване на публичните средства

Страните приемат, че използването на публичните средства в БНТ и БНР следва да бъде гарантирано чрез външни одити, ясни процедури за отчетност, публично представяне на програмните приоритети и възможности за гражданско участие и наблюдение, така че доверието в обществените медии да бъде укрепвано чрез открито и професионално управление.

57. Разширяване на културното и художественото съдържание

Страните ще подкрепят разширяване на културното и художественото съдържание в БНТ и БНР, включително българско кино, сериали, сценични изкуства, музика, детски и младежки формати и регионална култура, така че обществените медии да бъдат активен партньор в развитието на културната екосистема и в създаването на културна видимост за различни жанрове, поколения и региони.

58. Развитие на регионалните звена на БНТ и БНР

Обсерватория
по икономика
на културата

Страните приемат, че регионалните звена на БНТ и БНР трябва да бъдат укрепени кадрово, програмно и технологично, така че да отразяват по-пълноценно културния живот извън София, да подкрепят регионалната културна идентичност и да служат като мост между местните културни общности и националната публичност.

VII. Авторско право и интелектуална собственост

59. Развитие на системата за защита на авторските и сродните права

Страните ще съдействат за развитие на системата за защита на авторските и сродните права в България чрез по-ефективно прилагане на закона, институционален капацитет, прозрачност, технологична адаптация и баланс между интересите на авторите, продуцентите, ползвателите и обществото, така че правната рамка да защитава творческия труд и да насърчава устойчивото развитие на културната политика. Страните приемат да съдействат за укрепване на системата на колективно управление в страната и да работят за утвърждаването ѝ като ключов и устойчив механизъм за защита, управление и справедливо възнаграждение на правата на творците.

60. Преодоляване на дефицитите при заплащането на авторски права за филми

Страните приемат, че системните дефицити при заплащането на авторски права за филми изискват спешен политически и законодателен отговор, който да изгради принцип на справедливо възнаграждение и да прекрати практики, при които носителите на права остават лишени от дължимите им приходи, особено в среда на кабелно, сателитно и цифрово разпространение, в това число при препредаване и пряко въвеждане на аудиовизуално съдържание. Страните ще работят за приемане на решителни законодателни промени, които да създадат категорични и работещи правила за одобряване на тарифи на организациите за колективно управление, липсата на каквито по настоящем е системен проблем за всички участници в процесите.

61. Събиране на компенсационни възнаграждения при копиране за частно ползване

Обсерватория
на икономиката
на културата

Страните се съгласяват да изготвят необходимите законодателни промени, за постигане на функционираща система за събиране на компенсационни възнаграждения при копиране за частно ползване, която представлява и алтернативен източник за финансиране на Национален фонд „Култура“ и да предприемат необходимите мерки за практическото прилагане на подобрената законодателна рамка. Те ще работят за нейното пълното прилагане в съответствие с изискванията на европейското законодателство.

62. Реформа на Закона за авторското право и сродните му права

Страните ще подкрепят реформа на Закона за авторското право и сродните му права, така че той да отговаря по-добре на дигиталната среда, новите модели за онлайн разпространение, платформената икономика, използването на съдържание в мрежа и необходимостта от ефективна защита на културното производство в условията на бърза технологична трансформация.

VIII. Заключение на принципи на партньорството

63. Публичен диалог, отчетност и съвместно изпълнение

Страните приемат, че всяко поето задължение по настоящата харта трябва да бъде подчинено на принципите на публичния диалог, експертността, отчетността, прозрачността и съвместното изпълнение, като напредъкът по отделните теми следва да бъде проследяван регулярно чрез публични срещи, доклади, индикатори и възможности за корекция на политиките в съответствие с реалните процеси в сектора.

64. Културата като хоризонтален национален приоритет

Страните заявяват, че културата не следва да бъде третирана като периферна или второстепенна сфера, а като хоризонтален национален приоритет с отношение към образованието, медиите, регионалното развитие, социалното включване, демократичното участие, международния образ на страната и устойчивото икономическо развитие, поради

Обсерватория
по икономика
на културата

което настоящата харта следва да бъде разглеждана като основа за дългосрочен обществен договор в полза на българската култура.